

Franjo i “posvećeni život”

Budi se pripisuju riječi kako je bolje pobijediti samoga sebe nego tisuću neprijatelja u tisuću borbi. I Buda (prema predaji) i sveti Franjo pobijedili su sebe, stavljajući pod kontrolu svoje nagone. Ni jedan ni drugi nije se u toj borbi odrekao svijeta, nego su uputili na to da se svijet može mijenjati samo radikalnom kontrolom sebe i ljubavlju prema svemu stvorenom. Budine mudre riječi odgovaraju dobrim dijelom onom što je krajnji cilj kršćanskoga “posvećenog života”, koji želi biti nešto posebno u Božjem stvorenom svijetu. Jer biti redovnik, živjeti “posvećenim životom”, drugačijim od onog svakodnevnog, znači kontinuiranu borbu sa samim sobom, s nagonima i željama, s izazovima i ponudama; znači ukazivati na to da je život vrijedan i kad se ne posjeduje puno, kad se nema vlast nad drugima i kad se ne ispunja bezuvjetno svaki nagon. Kad Franjo, sin bogataša iz Asiza, kreće u radikalni obračun s vrijednostima ovoga svijeta, on ne prezire ni bogatstvo, ni vlast, ni seksualnost, nego želi samo pozvati kršćanski svijet, prije svega nositelje crkvene vlasti, da se vrate Kristu, koji nije ništa prezirao, nego je pokušao staviti sve na svoje mjesto.

Franjino bezuvjetno stavljanje pod okrilje Crkve, i previše moćnog papinstva, nije znak njegove naivne (slijepe) poslušnosti i kratkovidnosti, nego razboritosti. Jer svaki drugi način da se upozori Crkvu kako nije uspjela odgojiti dobre ljude po Kristovu uzoru, čak ni u svojim redovima, završio bi neuspjehom, kao što su završile ideje onih radikalnih kritičara Crkve koji su gajili iluziju kako se silom može pobijediti “prevelika svjetovnost” unutar crkvenih struktura i kršćanstva. U tim burnim danima, kad je Crkva počesto bila daleko od Kristova puta, na kojem je trebala biti svjetlo svijeta i sol zemlje, ponaša se Franjo poput jednog budističkog redovnika, koji provodeći godine života u kineskom zatočeništvu, neprestano misli na to kako ne smije izgubiti suosjećajnost za svog zatvorskog čuvara. I Franjo je zasigurno suosjećao s mnogobrojnim crkvenim poglavarima koji su Krista i kršćanstvo držali u zatočeništvu. Uza svu ozbiljnost dramatičnih događanja oko Franje, ne smijemo izgubiti iz vida i prisutnost barem djelomične ironije u njegovu radikalnom podvrgavanju crkvenoj vlasti. Jer kad bismo to izgu-

bili, prihvatili bismo doista neistinu kako je Franjo u svakom pogledu bio siromah. A on to nije bio. Prije bi se moglo reći da je bio Božji revolucionar, koji je već nekoliko stoljeća prije Gandhija shvatio da se jednostavnošću i miroljubivošću najlakše dobiva bitka protiv onih koji su obuzeti vlašću i novcem.

Koliko je Franjo bio poseban, koliko su takve osobe neponovljive, pokazuje se već u prvim godinama života njegove franjevačke zajednice. Životni put koji je on preuzeo na svoja leđa, put radikalno "posvećenog života" bio je očito jedinstven i neponovljiv, pa otuda i proizlazi sukob s braćom koja su htjela živjeti isti zanos, ali nisu imala dovoljno snage za to. Zbog toga propada u samom početku svaki pokušaj da se od franjevaca napravi Franju. Franjo je bio Franjo, a franjevci su bili i ostali djeca ovoga svijeta koja mu se pokušavaju približiti. Samo u tom kontekstu mogu se shvatiti usponi i padovi franjevaštva kroz povijest, franjevaštva koje zbog ljudskosti nije nikada bilo oslobođeno slabosti pred bogatstvom, vlašću i nagonima. Pa ipak, Franjin put "posvećenog života" ne može nikada, i pored svih padova, prestati biti ideal. Ali taj ideal mora biti ispravno shvaćen. Nitko se ne odriče novca, vlasti i seksualnosti kako bi Boga učinio većim i punijim. Takva pomisao bila bi protiv svake teologije razuma. Odricanje od vlasti, kapitala i seksualnosti ima samo tada smisla ukoliko u Božje ime stoji u relaciji prema drugim ljudima, prema siromašnima, ugnjetenima i onima koji su zaboravili da seksualnost nije bog bez kojeg se ne može. U tom duhu može se reći da siromaštvo koje bi kroz zajednicu bilo bogatije od prosječnog čovjeka nije odricanje, da poslušnost koja bi darovanu slobodu od Boga stavila bez riječi pogovora u ruke drugoga ne bi bila ona prava, da seksualno suzdržavanje koje bi bilo sublimirano kroz alkohol, cigarete i dobro jelo ne bi ispunilo zadnji cilj odricanja.

Franjin život "obezvrjeđenja ljudskih vrijednosti" i danas je vrlo bitan. Možda je danas još i važniji, jer vlast, kapital i seksualnost nisu nikada poprimili toliko "božanske vrijednosti" kao danas. A nedostatak onih koji su se spremni suočiti s Franjinim idealima, s idealima "posvećenog života", treba tražiti zasigurno i u sve jačoj medijskoj prisutnosti, gdje uopće nije lako prepoznati "golog cara od onog dobro obučenog". Današnji čovjek postmoderne želi vidjeti na licu "posvećenih osoba" radost da su se nečeg odrekli kako bi poput Krista bili svjetlo svijeta i sol zemlje. Depresivna lica, koja izgledaju kao da za nečim tuguju, teško mogu oduševiti i uvjeriti kako odricanje ima smisla. "Posvećeni život", Bogu blizak život, zemaljski gledano neplodan poput japanske trešnje, morao bi imati barem ljepotu njezina cvata, kako bi mogao uvjeriti da ga Bog doista želi i kako bi svijet u njemu mogao uživati.

(Svjetlo riječi, listopad 2015., 12 - 13)